

Δείκτες μέτρησης στο Συστηματικό Ερυθηματώδη Λύκο

Παναγόπουλος Παναγιώτης
Ρευματολογική κλινική
Ναυτικό Νοσοκομείο Αθηνών

Εισαγωγή

- ΣΕΛ: πολυπαραγοντική νόσος. Μεγάλος εύρος κλινικών εκδηλώσεων και υποτροπιάζουσα κλινική πορεία
- EULAR (2010): Ανάγκη αξιολόγησης της ενεργότητας νόσου
- EULAR (2014): Treat-to-target. Ανάγκη ελέγχου της ενεργότητας της νόσου για πρόληψη ανάπτυξης χρόνιων βλαβών
- Ανάγκη αντικειμενικής μέτρησης της ενεργότητας της νόσου

Δείκτες ενεργότητας

- Systemic Lupus Erythematosus Disease Activity Index (SLEDAI)
- British Isles Lupus Assessment Group Index (BILAG)
- European Consensus Lupus Activity Measurement (ECLAM)
- Systemic Lupus Activity Measure (SLAM)
- Lupus Activity Index (LAI)

SLEDAI

Wtd
score

8 Seizure

8 Psychosis

8 Organic brain syndrome

8 Visual

8 Cranial nerve

8 Lupus headache

8 Cerebrovascular accident

8 Vasculitis

4 Arthritis

4 Myositis

4 Casts

4 Hematuria

4 Proteinuria

4 Pyuria

2 New malar rash

2 Alopecia

2 Mucous membranes

2 Pleurisy

2 Pericarditis

2 Low complement

2 Increased DNAbinding

2 Fever

2 Thrombocytopenia

2 Leukopenia

SLEDAI

- Σχετικά εύκολος → Χρήση σε μελέτες και κλινική πράξη
- 24 εκδηλώσεις
- Καταγράφονται όσες ήταν παρούσες τις τελευταίες 10 ημέρες
- Σκορ ανάλογα τη σοβαρότητα της κάθε εκδήλωσης (από 2 ως 8)
- SLEDAI: άθροισμα των επιμέρους σκορ (μέγιστο σκορ 105)
- Τροποποιήσεις με σκοπό την αποτύπωση της εξελισσόμενης νόσου: SLEDAI-2K, SELENA-SLEDAI
- Εγκυρότητα και αξιοπιστία

BILAG

BILAG2004 INDEX Centre: UCLH

Date:

PATIENT LABEL:

Only record items due to SLE Disease Activity & assessment refers to manifestations occurring in the last 4 weeks
(compared with the previous 4 weeks).

◆◆TO BE USED WITH THE GLOSSARY◆◆

Scoring: ND Not Done
 1 Improving
 2 Same
 3 Worse
 4 New
 Yes/No OR Value (where indicated)
 Indicate if not due to SLE activity
 (default is 0 = not present)

CONSTITUTIONAL

1. Pyrexia – documented > 37.5°C	()
2. Weight loss – unintentional >5%	()
3. Lymphadenopathy/splenomegaly	()
4. Anorexia	()

MUCOCUTANEOUS

5. Skin eruption – severe	()
6. Skin eruption – mild	()
7. Angio-oedema – severe	()
8. Angio-oedema – mild	()
9. Mucosal ulceration – severe	()
10. Mucosal ulceration – mild	()
11. Panniculitis/Bullous lupus – severe	()
12. Panniculitis/Bullous lupus – mild	()
13. Major cutaneous vasculitis/thrombosis	()
14. Digital infarcts or nodular vasculitis	()
15. Alopecia – severe	()
16. Alopecia – mild	()
17. Peri-ungual erythema/chilblains	()
18. Splinter haemorrhages	()

CARDIORESPIRATORY

44. Myocarditis – mild	()
45. Myocarditis/Endocarditis + Cardiac failure	()
46. Arrhythmia	()
47. New valvular dysfunction	()
48. Pleurisy/Pericarditis	()
49. Cardiac tamponade	()
50. Pleural effusion with dyspnoea	()
51. Pulmonary haemorrhage/vasculitis	()
52. Interstitial alveolitis/pneumonitis	()
53. Shrinking lung syndrome	()
54. Aortitis	()
55. Coronary vasculitis	()

GASTROINTESTINAL

56. Lupus peritonitis	()
57. Abdominal serositis or ascites	()
58. Lupus enteritis/colitis	()
59. Malabsorption	()
60. Protein losing enteropathy	()
61. Intestinal pseudo-obstruction	()
62. Lupus hepatitis	()
63. Acute lupus cholecystitis	()
64. Acute lupus pancreatitis	()

OPHTHALMIC

65. Orbital inflammation/myositis/proptosis	()
66. Keratitis – severe	()
67. Keratitis – mild	()
68. Anterior uveitis	()

BILAG

- Πιο ολοκληρωμένος σε σχέση με τον SLEDAI, αλλά και πιο σύνθετος
- 97 εκδηλώσεις από 9 συστήματα
- Καταγράφονται όσες ήταν παρούσες τις τελευταίες 30 ημέρες
- Κάθε εκδήλωση αξιολογείται ως βελτιούμενη, ίδια, χειρότερη ή καινούρια
- Κάθε σύστημα λαμβάνει ένα σκορ: A (μείζων ενεργότητα), B (μέτρια ενεργότητα), C (έλαστων ενεργότητα), D (σταθερότητα), E (μη προσβολή)

ECLAM

Table VII. European Consensus Lupus Activity Measurement (ECLAM).

1. Generalised manifestations	Any of the following:	0.5
Fever	Documented basal morning temperature of 37.5°C not due to an infective process.	
Fatigue	A subjective feeling of extraordinary tiredness.	
2. Articular manifestations	Any of the following:	1
Arthritis	Non-erosive arthritis involving at least 2 peripheral joints (wrist, metacarpophalangeal or proximal, interphalangeal joints).	
Evolving arthralgia	New onset or worsening of specific localised pain without objective symptoms in at least two peripheral joints.	
3a. Active muco-cutaneous manifestations	Any of the following:	0.5
Malar rash	Fixed erythema, flat or raised over the malar eminences, and tending to spare the naso-labial folds.	
Generalised rash	Maculo-papular rash not induced by drugs, that may be located anywhere on the body, and that is not strictly dependent on sun exposure.	
Discoid rash	Erythematous, raised patches with adherent keratotic scaling and follicular plugging.	
Skin vasculitis	Including digital ulcers, purpura, urticaria, bullous lesions.	
Oral ulcers	Oral or naso-pharyngeal ulcers, usually painless, observed by a physician.	
3b. Evolving mucocutaneous manifestations	If any of the above mucocutaneous manifestations are new or have worsened since the last observation, add 1 point.	1
4. Myositis*	Confirmed by raised muscle enzymes and/or EMG examination and/or histology.	2
5. Pericarditis	Documented by ECG or rub or evidence of pericardial effusion on ultrasound	1
6. Intestinal manifestations	Any of the following:	2
Intestinal vasculitis	Evidence of acute intestinal vasculitis.	
Sterile peritonitis	Evidence of abdominal effusion in the absence of infective processes.	
7. Pulmonary manifestations	Any of the following:	1
Pleurisy	Clinical or radiological evidence of pleural effusion in the absence of infective processes.	
Pneumonitis	Single or multiple lung opacities on chest X-ray thought to reflect active disease not due to an infective process.	
Ingravescent dyspnoea	Due to an evolving interstitial involvement.	

ECLAM

8. Evolving neuropsychiatric manifest.*	New appearance or worsening of any of the following:	2
Headache/migraine	Recently developed, persistent or recurrent. Poorly responsive to the most commonly used drugs, but partially or totally responsive to corticosteroids.	
Seizures	Grand mal or petit mal seizures, Jacksonian fits, temporal lobe seizures, or choreic syndrome, in the absence of offending drugs or known metabolic derangements (e.g. uremia, ketoacidosis or electrolyte imbalance).	
Stroke	Cerebral infarction or haemorrhage, instrumentally confirmed	
Organic brain disease	Impairment of memory, orientation, perception, and ability to calculate.	
Psychosis	Dissociative features in the absence of offending drugs or known metabolic derangements, e.g. uremia, ketoacidosis or electrolyte imbalance.	
9a. Renal manifestations**	Any of the following:	0.5
Proteinuria	At least 500 mg/day.	
Urinary casts	Red cells, haemoglobin, granular, tubular or mixed casts.	
Haematuria	Microscopic or macroscopic.	
Raised serum creatinine or reduced creatinine clearance		
9b. Evolving renal manifestations	If any of the above renal manifestations are new or have worsened since the last two observations, add 2 points.	
10. Haematologic features	Any of the following:	1
Non-haemolytic anaemia	ACoombs-negative normocytic hypochromic or normochromic anaemia without reticulocytosis.	
Haemolytic anaemia*	ACoombs-positive haemolytic anaemia, with reticulocytosis and elevated LDH, in the absence of offending drugs.	
Leukopenia (or lymphopenia)	Less than 3,500/mm ³ WBC (or 1,500/mm ³ lymphocytes) in the absence of offending drugs.	
Thrombocytopenia	Less than 100,000/mm ³ in the absence of offending drugs.	
11. Erythrocyte sedimentation rate		1
Raised ESR	> 25 mm/h by Westergren or comparable methods, not due to other concomitant pathological process	
12a. Hypocomplementaemia	Reduced plasma level of any of the following:	1
C3	By radial immunodiffusion or laser nephelometer.	
CH50	By standardised haemolytic methods.	
12b. Evolving hypocomplementaemia observation.	Significantly reduced level of any of the items mentioned above (plus C4) with respect to the last	1

FINALSORE #

ECLAM

- Προήλθε από μια μεγάλη μελέτη με πραγματικούς ασθενείς
- Αποτελείται από 15 εκδηλώσεις
- Καταγράφονται όσες ήταν παρούσες τις τελευταίες 30 ημέρες
- Πλεονέκτημα: Εργαστηριακά ρουτίνας → Εύκολα εφαρμόσιμος
- Μειονέκτημα: Απουσία ανοσολογικών παραμέτρων ειδικών για το ΣΕΛ

● SLAM

- Αξιολογεί 9 συστήματα και περιλαμβάνει 30 εκδηλώσεις
- Κάθε εκδήλωση λαμβάνει πόντους ανάλογα με τη βαρύτητα
- Περιλαμβάνει υποκειμενικά στοιχεία, όπως το αίσθημα κόπωσης

● LAI

- VAS (0-3) για 4 συμπτώματα και 4 σημεία
- Δεν έχει συντελεστές βαρύτητας
- Συνοπτικό εργαλείο

SLICC/ACR Damage Index

- SLICC (Systemic Lupus International Collaborating Clinics)
- Ο καταλληλότερος δείκτης για την αξιολόγηση των χρόνιων βλαβών στο ΣΕΛ
- 41 βλάβες από 12 συστήματα
- Μη αναστρέψιμες μεταβολές που δε σχετίζονται με την ενεργό φλεγμονή και είναι παρούσες για >6 μήνες
- Εγκυρότητα και αξιοπιστία

SLE Responder Index (SRI)

- Σύνθετος δείκτης ανταπόκρισης των ασθενών στη θεραπεία
- Ανταπόκριση όταν:
 - SELENA-SLEDAI : Μείωση πάνω από 4
 - BILAG: σκορ Α σε κανένα σύστημα και σκορ Β σε ένα το πολύ σύστημα
 - Όχι επιδείνωση στην συνολική εκτίμηση του ιατρού για τη νόσο (VAS)
- Χρήση σε κλινικές μελέτες για την εκτίμηση της ανταπόκρισης στη θεραπεία

Ενεργότητα στο ΣΕΛ

- Συνεχείς εξάρσεις και υφέσεις
- Χρόνια ενεργή νόσος
- Παρατεταμένη ύφεση της νόσου

- Χρήσιμοι οι δείκτες ενεργότητας για τη διάκριση αυτών

- Έξαρση νόσου
 - Αύξηση του SLEDAI τουλάχιστον κατά 3 → ήπια-μέτρια έξαρση
 - Αύξηση του SLEDAI τουλάχιστον κατά 12 → σοβαρή έξαρση
- Επίμονη ενεργός νόσος: SLEDAI >4
- Παρατεταμένη ύφεση: SLEDAI: 0, χωρίς θεραπεία, για 5 χρόνια

Ποιον δείκτη;

- Δεν υπάρχει δείκτης – gold standard
- BILAG: Χρονοβόρος. Απαιτεί ειδικό λογισμικό.
- SLEDAI: Ευκολότερο εργαλείο, αλλά:
 - Αδυναμία διάκρισης μεταξύ διαφορετικών εκδηλώσεων όταν το σκορ είναι ίδιο
 - Αυστηροί ορισμοί των στοιχείων που περιλαμβάνει
 - Δεν αποτυπώνει τη βελτίωση ή την επιδείνωση της κάθε εκδήλωσης
 - Η επιμονή του ίδιου σκορ μπορεί να είναι το αποτέλεσμα ύφεσης μιας εκδήλωσης και εμφάνισης μιας νέας

Συμπεράσματα

- Η εκτίμηση της ενεργότητας της νόσου με τους δείκτες ενεργότητας είναι χρήσιμη για τη διαχείριση ασθενών με ΣΕΛ
- SLEDAI, BILAG χρησιμοποιούνται πιο συχνά
- Δεν υπάρχει ακόμα gold standard για τη μέτρηση της ενεργότητας του ΣΕΛ, λόγω των περιορισμών των υφιστάμενων δεικτών

www.hellenicnavy.gr